لەدێموکراسێکی رادیکاڵەوە بەرەو سۆسیالیسمی دیموکراتیک ... شاهۆ حوسێنی

(سەرچاوە مەعریفەکانی هزری دکتۆر قاسملوو) ...

پێشەکی:

دێموکراسی رادیکاڵ بەرهەمی هزری ئێرنێست لاکلائۆ و شانتاڵ مۆفێیە، لاکلائۆ بیرمەندێک بوو کە لەتافی لاوەتیدا لە هزر و ئەندێشەکانی لێنین لایدا رووی لە ستالێنینیسم کرد، بەڵام هاتنی لاکلائۆ بۆ بریتانیا دەسپیکی ئەزموونیکی تازە لە ناسین و رووبەروو بوون لەگەڵ چەپ بوو، لاکلائۆ بەچاوی خۆی ئاوا بوونی هزری مارکسیستی لە ئوورووپای کۆتاییەکانی دەیەی هەشتای دیت و ئەزموونی کرد، هەر بۆیە بە هاوکاری شانتاڵ موفە روویان لە خوێندنەوەی روانگەکانی گرامشی کرد، ئەوان بەکەڵک وەرگرتن لە هزری گرامشی رەخنەیان لە رەوتەکانی بیری مارکسیستی گرت بە هۆی ئەوەکە لەسەر ئەو باوەرە بوون کە بەربەرەکانی سیاسی لە هزری مارکسیستیدا بۆ بەستنەوەی بە رەهەندی ئابووری دابەزاوەتە کێشەی چینایەتی، لەکاتێکدا تەنیا چینی کرێکار سووژەی ناوەندی موبارەزەی سۆسیالیستی نییە، واتە بە پێچەوانەی هزری مارکسیستی کە لەسەر ئەو باوەرە بوو کە بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان لەبەرامبەر کێشە و موبارەزی چینایەتی دەور و نەقشێکی پەراوێزیان هەیە، لەسەر ئەو باوەرە بوون کە هەموو بزاڤە کۆمەڵایەتییەکان دەور و نەقشی تایبەتی خۆیان هەیە و گرینگی خۆیان دەبێت پێبدرێت. بۆیە ئەوان بە پێچەوانەی هزری مارکسیستی کە شێوەی بەرهەمهێنانی بە دیاریکەر و یەکلاییکەرەوە دەزانی، لەسەر ئەو باوەرە بوون بەربەرەکانی بۆ سۆسیالیسم بەمانای بەربەرەکانی بۆ دێموکراسی رادیکاڵە.

گرینگایەتی دێموکراسی:

لە دێموکراسی رادیکاڵی لاکلائۆ و مۆفەدا، هەڵبژاردن و دێموکراسی نوێنەرایەتی لەناو ناچێت و رەد ناکرێتەوە بەڵکە وەک چوراچیوەی پێناسەی شاروومەندان لە ژینگەی سیاسیدا دەردەکەوێتەوە، پێداگری وان لەسەر هەڵبژاردن و دێموکراسی نوێنەرایەتی و گرینگیدان بە پرۆسەی دێموکراتیک بەو هۆکارە بوو کە وەک زەروورەتێک بۆ گوزار لە

عەقڵی پۆپۆلیستی بەرەو عەقڵی سیاسی پیناسەیان دەکرد. بەگشتی دەشێت بگوترێ کە دێموکراسی رادیکاڵ بەمانای حەول و تێکۆشان بۆ گەیشتن بە دێموکراسی، عەداڵەتی کۆمەڵایەتی و ئابووریە بەڕێگایەکدا لەدەرەوەی هزری لێبرالی و کۆنسەرواتی سەرمایەداری، لاکلائۆ و مۆوفە لەسەر ئەو باوەڕەن کە دیموکراسی رادیکاڵ بە پێچەوانەی دێموکراسی لیبراڵ کە حەول دەدات دەلاقەی لیبرالیستەوە "کە خۆی بنیادنەری زوڵم و هەڵاواردنە" مسۆگەر بکات، حەول دەدات دێموکراسی لە دەلاقەی سۆسیالیسمەوە کە لەسەر سێ کووچکەی بەرابەری سیاسی، عەداڵەتی کۆمەڵایەتی و بەرابەری ئابووری بنیادنراوە، مسۆگەر بکات. بۆیەش ئەو دێموکراسیە رادیکاڵە، چوون حەول دەدات لەبنەڕەترا و لە ریشەرا ئەو هەڵاواردنانە چارە سەر بکات.

پێوەندی رادیکاڵ دیموکراسی و سۆسیالیسمی دێموکراتیک:

بێگومان سۆسیالیسم ئەگەر دیموکراتیک نەبێت، بەجۆرێ کە زۆرینەی کۆمەڵگا ئازادنە قەبوڵی نەکات، ئەوا نیزامی سیاسی دەبێتە نیزامێکی سەرکوتکەر، واتە سەرەتا پێویستە بەشێوەیەکی ئازاد و دیموکراتیک دەسەڵاتێکی سۆسیالیستی بێتە سەرکار و ئەو دەسەڵاتەش حەول بۆ سۆسیالیزە کردنی کۆمەڵگا بدات، ئەگینا کەمینەیەکی رادیکاڵی کە بە زۆر دێتە سەرکار و هزر و ئەندێشەی خۆی بەسەر کۆمەڵگادا حاکمدەکات. ئیتر مەجال بە دەرکەوتنی زۆرینە نادات و ئەزموونی چەپە رادیکاڵەکان نیشانی داوە کە نەیانتوانیوە عەداڵەتێکی کۆمەڵایەتی مسۆگەر و پەرەئەستاندوو بەدی بێنن.

دێموکراسی رادیکاڵ بە مسۆگەر کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک پێویستە حەول بە پەرەی کۆمەڵگایەک بدات کە خاوەنی سێکووچکەی گرینگە، پەرەی ئابووری، عەداڵەتی کۆمەڵایەتی و دێموکراسی سیاسی، لەکلائۆ و مۆفە لەسەر ئەو باوەڕە بوون کە سەرمایەداری بەهۆی گرینگایەتیدان بە عەداڵەتی سیاسی و بەرینتر کردنەوەی ناعەداڵەتی ئابووری عاجزە لە بەدی هێنانی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی، لە بەرامبەریشدا چەپی رادیکاڵ بەهۆی گرینگایەتی دان بە ئابووری و بەرینکردنەوەی ناعەداڵەتی سیاسی عاجزە لە بەدی هێنانی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی، بەڵام رادیکاڵ دێموکراسی بەهۆی باوەڕمەدنی بە پەرە و عەداڵەتی سیاسی و ئابووری بەڵام نە لەڕەنگی سەرمایەداری و نە لەڕەنگی چەپی رادیکاڵ کە لە ڕەنگی سۆسیالیستەکەی و حەول بۆ ئاڵوگۆری رادیکاڵ لە پێوەندکانی سیاسی، ئابووری و کۆمەڵایەتی کۆمەڵگا مزگێنی بەخشی عەداڵەتێکی کۆمەڵایەتی پەرەئەستاندووە بە

قوڵایی کۆمەڵگا.

ئاکام:

دکتۆر قاسملوو بە درووستی دوو کێشە و قەیرانی قووڵی لە ئێران و کوردستان دەرک کردبوو، ئەو لە کوردستان هەژاری و دواکەوتووی دەدیت کە نە بەرهەمی بێ ئیماکاناتی و جەبری ژینگەیی کە بەرهەمی دیکتاتۆرییەتی دەسەڵاتی ناوەندی بوو، بۆیە ئەو دەبا هاوکات لە دوو بەرەدا خەباتی کردبا، بەرەیەک بۆ لەناو بردنی دەسەڵاتی دیکتاتۆری (خەبات بۆ عەدالەتی سیاسی)کە سەرچاوەی هەژاری کوردستان بوو، بەرەیەک حەول بۆ نەهێشتن و لەاو بردنی هەژاری بوو(خەبات بۆ عەدالەتی ئابووری و کۆمەڵایەتی)، ئەزموونی ژیان هەم لە جیهانی کۆمۆنیستی (باوەڕمەند بە عەدالەتی ئابووری لە غیابی عەدالەتی سیاسی) و هەم لە جیهانی سەرمایەداری(باوەڕمەند بە عەدالەتی سیاسی لە غیابی عەدالەتی ئابووری) هزر و بیری دکتۆر قاسملووی بیرمەندی بەجوانی ئامادە کردبوو، بۆیە بە پەیڕەو کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک خەباتی خستە گەڕ بۆ دێموکراتیزە کردنی ئێران و هاتنە سەرکاری دەسەڵاتێکی دێموکراتیک و حەول بەمەبەستی سۆسیالیزە کردنی کۆمەلگای ئێران و کوردستان بۆ لەناو بردن و نەهێشتنی هەژاری و دواکەوتوویی بە شیوەیەکی ریشەیی و رادیکاڵ نەک رووتین و رواڵەتی. واتە ئەو بە پەیرەو کردنی سۆسیالیسمی دێموکراتیک دوو ئامانجی دەپێکا، یەکەم لە ئاستی سەراسەریدا دەسەڵاتێکی دیموکراتیک دەهاتە سەرکار و بەو شیوەیە سەرچاوی هەڵاواردن و ناعەدالەتی سیاسی لە ئاستی سەراسەریدا لەناو دەچوو، هەمیش بەلەناو چوونی دیکتاتۆرییەتی ناوەندی سەرچاوەی هەژاری و هەڵاواردنی ئابووری کوردستان لەناو دەچوو.